

**R. P. Georgii De Rhodes Avenionensis, È Societate Iesv,
Philosophia Peripatetica, Ad Veram Aristotelis Mentem**

Rhodes, Georges de

Lvgdvni, 1671

III. De infinito.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95638](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95638)

Quintò. Vel vniones partium inter se vniuntur, vel non vniuntur; si non vniuntur: ergo non sunt diuisibiles; sed indiuisibiles, & non possunt facere vnionem totalem; si autem vniuntur: ergo debent vniiri per alias vniones distinctas, & sic dabitur processus in infinitum. Probatur consequentia. Illa vniuntur per vniones distinctas, quæ possunt separata existere: sed vniones partium possunt existere separata; nam vnio partis A, cum parte B, potest existere separata ab vnione partis B, cum parte C; ergo vniuntur per vniones distinctas.

Necessitas
vnionis.

Dico primò, partes continui non posse se ipsis vniiri, sed vniiri necessariò per vniones diuisibiles modaliter distinctas ab ipsis partibus.

Ratio est, quia eadem argumenta, quibus probatur dari vnionem distinctam in composito essentiali, probant etiam dari vnionem distinctam in composito integrali, præsertim quia illa distincta sunt, quæ possunt separari: pars continui potest separari ab vnione cum altera parte: ergo distinguitur ab illa vnione. Deinde quia extrema contradictoria non possunt etiam successiue verificari de eodem, nisi fiat aliquid, quod non erat antè: atqui de partibus continui, v. g. de duabus aquæ guttis, verificantur extrema contradictoria successiue, prius enim non sunt vnite, deinde sunt vnite: ergo debet esse factum aliquid nouum, quod non erat antea. Et hoc declaratur argumento demonstratiuo. Duo ligna, quæ sunt omninò contigua, possunt à Deo fieri continua, quod fieri non potest nisi per productionem vnionis; debent enim habere aliquid quando sunt continua, quod non habebant quando non erant continua: ergo necessaria in continuo est vnio. Vide dicta superius de vnione materiæ & formæ.

Sufficit vni-
ca & alis.

Dico secundò. In toto continuo palmari v. g. vnica est vnio totalis diffusa per totum continuum; in qualibet autem parte vnica est vnio partialis, per quam vniuntur omnibus partibus sibi proximis: v. g. pars B, quæ mediat inter A, & C, per eandem vnionem partialem diuisibilem vniuntur A, & C.

Ratio est, quia vt partes continui vniuntur, sufficit vt singulæ partes vnionem habeant sibi propriam, eo modo quo corpus, & anima huiusmodi habent vnionem: sed si vnica sit vnio totalis diffusa per totum continuum, hoc erit: ergo sufficit vnica vnio totalis. Deinde absurdum videtur ponere in eodem continuo palmari infinitas vniones palmares, quæ se penetrarent; deberent autem poni, si qualibet pars tot haberet vniones, quot habet partes proximas, quibus vniuntur: ergo sufficit vnica vnio totalis.

Diuisio
vnionum.

Dico tertio. Quoties fit diuisio continui, non necessariò perit vnio totalis, quæ prius erat, sed tantum duæ partes externæ diuisæ amittunt vnionem, quam habebant secundum aliquid indeterminatum: v. g. si manus à brachio diuidatur, non perit tota vnio partium brachij, & tota vnio partium manus; sed tantum pars extrema brachij amittit vnionem partialem, quam habebat cum manu.

Ratio cur non pereat vnio totalis, est quia tunc aliud esset omninò brachium, quàm esset antea; non enim haberet eandem vnionem. Deinde frustra mutatio illa fingeretur facta in toto brachio, quod manet omninò immutatum, neque apparet causa productiua illius vnionis.

Ratio cur pereat vnio partialis, manifesta est; quia si manus non manet vnita brachio, non potest seruare vnionem quam prius habuit cum brachio. Ex his,

Ad primam respondeo, distinguendo maiorem. Illud est indiuisibile, quod ne diuinitus quidem diuidi potest, si sit aliquid totum adæquatè ac determinatè sumptum, concedo; si autem sit aliquid indeterminatum, & inadæquatè sumptum, nego. Quando diuiduntur duo palmi, perit vnio posita in extremitate vtraque; extremitates autem sunt partes inadæquatè sumptæ: ergo vnio quæ perit est aliquid indeterminatè, ac inadæquatè sumptum.

Solutio p-
mæ dubita-
tionis.

Ad secundam respondeo, negando partes vniiri cum penetratione per vniones diuisibiles. Ad probationem distinguitur minor; sed vnio diuisibilis vniuntur plures secundum se totas, si sit vnio totalis, concedo, quia illa est in toto continuo, si sit vnio partialis singularum partium, nego; quia illa est tantum in parte indeterminata continui. Deinde distinguitur etiam minor; sed vnio diuisibilis vniuntur partes secundum se totas per iuxta positionem, concedo, idest, vniuntur omnes omninò partes; per intus positionem, idest, ponendo partem vniam totam intra aliam totam, nego.

Solutio se-
cundæ.

Ad tertiam patet ex dictis conclusione secundæ, quod in diuisione continui pereunt vniones partiales extremitatum, idest, partis vnus si mptæ inadæquatè. Cum autem quæritur in quanta parte sit vnio, responsum est, vnionem totalem esse in toto palmo v. g. in parte verò determinata palmi esse vnionem partialem determinatam, & denique in extremitatibus, quæ sunt partes sumptæ inadæquatè, non esse vnionem nisi sumptam indiuisibiliter, & inadæquatè.

Solutio ter-
tiæ.

Ad quartam nego sequi, quod partes sint indiuisibiles. Ad probationem concedo, post vniam vnionem immediatè sequi aliam vnionem, non quidem solam, sed penetratam cum ipsa parte; in eodem enim loco vbi est pars, est etiam vnio: unde nec sequitur, partes esse indiuisibiles, neque in continuo nihil esse nisi vniones.

Solutio qu-
artæ.

Ad quintam respondeo, vniones partium inter se vniiri, non per alias vniones, sed se ipsis immediatè, neque in eadem parte plures esse vniones per quas vna pars respiciat diuersas partes, sed per eandem vnionem diuisibilem vniiri omnibus partibus sibi proximis. Falsum igitur est, quod vniones vniiri debeant per alias vniones; quia cum fit diuisio, perit aliquid vnionis in vtraque extremitate diuisa; idcirco non possunt vniones existere separata.

Solutio quin-
tæ.

Ad formam itaque argumenti concedo hanc maiorem. Illa vniuntur per vniones distinctas, quæ separata possunt existere; sed nego partes vnionis existere posse separatas, vt satis patere videtur ex hæcenus dictis. Nunc hæcenus de re (vt vides) tam indiuisibili, quàm diuisibili; tam occulta, quàm quotidiana, in qua tot fortasse mendacia loquimur, quot cogimur ponere miracula.

QVÆSTIO III.

De infinito.

N^{umeri, & magnitudinis per se quadam passio est infinitum} (inquit Philosophus 3. physicorum textu 36.) ^{quantis ad alia etiam traducitur, sicut ipsum quantitatis nomen.} Idè explicato continuo, statim occurrit ipsum infinitum, cuius naturam, diuisiones, proprietates, existentiam, & possibilitatem finito ingenio vix posse capi, suadet ipsum nomen infiniti.

SECTIO I.

SECTIO I.

Quid, & quod simplex sit infinitum.

Definitio
infiniti.

Certum est primò, infinitum rectè defini ab Aristotele textu 61. *Id cuius secundum quantitatē accipientibus semper aliquid ultra est accipere.* Et textu 34. *Id quod successivè non est pertransibile.* Philosophus nimirum propositis veterum sententiis, qui ponebant in rerum natura infinitum unum, aut etiam plura, infinitatem adscribentes materiæ ob successionem generationum, quas putabant æternas esse, cum deberent eam causæ prius efficienti attribueret; pluribus refutat argumentis definitionem infiniti ab eis allatam: aiebant enim infinitum illud esse, cuius nihil est extra, quia (inquit Philosophus) convenire id etiam potest finito. Deinde quia esse totum, & esse infinitum, differunt: esse autem id, cuius nihil est extra, est esse totum, non est esse infinitum.

Explicatio
definitionis.

Deinde veram proponit definitionem infiniti, & eam probat, *Cuius semper aliquid extra est accipere.* Sensus autem est, infinitum esse id, de quo nunquam successivè tantum potest accipi, quin plura supersint accipienda: v. g. si sit infinita linea, nunquam tot poteris ex ea palmos, aut etiam leucas percurrere, quin plures & plures supersint percurrenda: si sit infinitus numerus, nunquam tot unitates accipies, quin plures supersint accipienda.

Debet autem intelligi acceptio realis, non autem per intellectum; nam ab intellectu divino ita totum infinitum intelligitur, ut non remaneat aliquid accipiendum. Quo in sensu certè dictum est ab Augustino lib. 12. *ciuitatis*, infinitum divina cognitione finiri. Deinde acceptio illa debet intelligi successiva, non simultanea; nam si essent infiniti homines, posset simul & semel Deus illos destrueret; si autem unum accipiat post alterum, nunquam omnes destruxerit, quia infinitum non est successivè pertransibile, quamvis totum simul pertransiri possit.

Infinitum
essentialiter.

Certum est secundo, infinitum diuidi primò in infinitum essentialiter, & infinitum in certo genere. Infinitum essentialiter, siue in omni genere entis, est essentia, quæ ex sua plenitudine, & illimitatione continet omnes perfectiones, quæ sunt in latitudine totius entis, id est, quod est omne esse, & omnis perfectio; cuiusmodi solum esse Deum constat apud omnes, eo quod totum esse in seipso comprehendat, veluti pelagus essentia terminum, ut loquitur Damascenus lib. 1. cap. 12. Infinitum in certo genere illud est, quod in aliquo genere entis omnem excedit terminum numerando attingibilem, ut infinita quantitas infinita solum esset in genere quantitatis, finita verò in omnibus aliis; non enim haberet perfectionem substantiæ, aut qualitatis; infinita sapientia non esset propterea infinita iustitia, vel potentia: notat enim rectè Valquez 1. part. disp. 26. cap. 1. quod quamvis crescente quantitate, aut qualitate, crescat etiam essentia & natura quantitatis ac qualitatis, neutra tamen essentialiter est infinita, quia esse infinitum essentialiter, est esse infinitum in omni genere entis; illa verò essentia infinita duntaxat sunt in aliquo certo genere.

Infinitum
categoriatum.

Certum est tertio, diuidi præterea infinitum in certo genere, in infinitum categoriatum, & infinitum syncategorematicum; quæ diuisio habetur apud Aristotelem textu 56. & 57. Infinitum vocatur categoriatum, quod habet partes omnes actu determinatas, ad quarum ultimam nunquam

R. P. de Rhodes cns. Philosoph.

A successivè deueniri potest: v. g. si dies fuissent ab æterno, præterissent dies infiniti categoriatæ; si homines existerent infiniti, efficerent infinitum categoriatum, quia singulæ partes huius collectionis essent determinatæ, & nulla esset inter illas ultima. Vocatur categoriatum, quia sicut terminus appellatur categoriæ, qui solus per se significat, ita est infinitum categoriatum, quod per se tale est. Infinitum syncategorematicum est illud, quod secundum partes determinatas, quas actu habet, finitum est; secundum eas autem, quas habere potest, est sine termino; ideoque habet semper plures, & plures partes, sed non efficientes nunquam maximam multitudinem totam simul complectam, ut dies futuri per æternitatem, & partes continui, ut supra satis dictum est.

SECTIO II.

Quales sint veræ proprietates infiniti categoriæ.

EX hac infiniti definitione deduci debent omnes eius proprietates. Prima sit, ut unum infinitum possit esse alio maius. Secunda, ut quodlibet infinitum sit infinities infinitum. Tertia ut sit impertransibile. Quarta ut sit necessariò interminatum. Quæ omnia graues habent difficultates explicandas sigillatim.

§. I.

Verum possit unum infinitum esse maius alio.

DEco primò, posse infinitum in aliquo certo genere, si deur, maius esse materialiter, & affirmans, entitatiuè, quàm aliud infinitum categoriatum. Ita docent Valent. 1. part. quæst. 7. art. 3. Albertinus disp. 4. in prædic. quantitatibus, quæst. 1. dubit. 2. contra Molinam 1. part. quæst. 6. disp. 1. Valquez 3. part. disp. 46. num. 8. Fasolum quæst. 7. art. 4. dubit. 5. & plures è veteribus, Durandum, Gabrielem, Gregorium.

Conclusio
& assumptio.

D Ratio tamen videtur perspicua, quia totum est maius sua parte: sed unum infinitum esse potest pars alterius: ergo unum infinitum esse potest maius altero infinito. Maior non eget probatione, cum sit principium per se notum. Minorem euidenter probo. Sint infiniti homines, ex quibus Deus decem destruat; manet tunc infinitum, quod est pars alterius infiniti: ergo unum infinitum potest esse pars alterius infiniti. Similiter ex quantitate infinitè extensa auferantur mille leuæ; id quod manebit erit pars prioris infiniti; si autem infinitum quod manet, est æquale materialiter & entitatiuè alteri infinito: ergo nihil ei ablatum est; tot enim secundum aduersarios infinitum habet partes entitatiuas, quot habebat antè; & tamen supponimus aliquid esse ablatum: ergo erit aliquid ablatum, & non ablatum. Quis v. g. dicere potest, quod si essent infiniti homines, non forent plures unitates capillorum quàm hominum? Si enim singuli unum haberent capillum, tot essent capilli, quot homines: sed si homines singuli habent plures capillos, plures sunt capilli, quàm si haberent duntaxat vnicum: ergo plures erunt capilli quàm homines, si homines singuli habeant plures capillos; & hoc mihi sanè adeo videtur perspicuum, ut non sit elarius duo & duo esse quatuor; quid enim notius est, quàm quod totum maius est sua parte.

Probatio.

Obiicitur primò. Implicat ut aliquid faciat maius infinitum si non faciat infinitum, sicut est impossibile.

Prima obiectio.

S

possibile

possibile ut aliquid faciat magis album, nisi faciat album: sed unitas non potest facere infinitum: ergo non potest facere maius infinitum. Deinde certum est, quod infinitum si detur, continet omnes numeros possibiles: ergo implicat ut unum infinitum sit maius alio, quia supra omnes numeros possibiles nihil potest excogitari. Deinde ut unum infinitum sit aequale alteri, satis est, quod sit infinities infinitum: sed quodlibet infinitum habet partes infinities infinitas: ergo est aequale cuilibet alteri infinito.

Resp. negando primam maiorem; sicut enim ut unus homo faciat maiorem congregationem, non est necesse ut faciat congregationem, sic ut aliquid faciat materialiter maius infinitum, non requiritur ut faciat infinitum. Ratio est, quia quando totum aliquod est heterogeneum, non requirit partes eiusdem rationis cum ipso toto; atque adeo ad id quod dicitur de calido nego paritatem, quia calidum est totum homogeneum, quod constat partibus eiusdem rationis; infinitum vero est totum heterogeneum, sicut congregatio. Fateor quod unum infinitum continet numeros omnes possibiles formaliter & secundum speciem; non continet tamen secundum individua, id est materialiter, ut patebit postea. Denique licet infinitum quodlibet sit infinities infinitum, est tamen certum, quod unum esse potest alio maius, ut constabit ex sequentibus.

Obiicitur secundò. Si valerent rationes allatae, sequeretur infinitatem omnium hominum possibilem, quam Deus videt, esse minorem infinitate oculorum possibilem; Deus enim singulos homines possibiles videt cum duobus oculis, & sic infinitum hominum possibilem est duntaxat dimidium infiniti oculorum. Consequens autem illud absurdum est, quia Deus tot potest facere homines, quot potest facere oculos; sumo enim infinitatem oculorum possibilem; & quero utrum possit Deus facere tot homines? Si affirmes: ergo infinitum hominum est aequale infinito oculorum; & tamen habent singuli homines duos oculos; si neges, absurdum est dicere, quod in thesauris diuinæ sapientiae ac omnipotentiae plures oculi sunt possibiles, quam homines.

Resp. perspicuum esse, quod Deus non potest facere tot homines cum duobus oculis, quod potest facere oculos; sed potest facere tot homines habentes unum oculum, quot potest facere oculos, & hinc totum, ut vides, soluitur argumentum.

Obiicitur tertio. Illud infinitum non est minus alio, quod potest replere totum spatium quod repleri potest ab alio: sed linea infinita, quae dicitur esse minor quam alia linea, potest replere totum spatium quod potest repleri ab alia linea, quae dicitur maior: ergo illa linea non est minor, quam altera linea. Probatur minor. Ut una linea possit replere totum spatium, quod replere potest alia, sufficit si habeat partes infinitas aequales uni certae, quantacunque volueris magnitudinis: sed linea infinita, quae dicitur minor, continet partes infinitas aequales uni certae quantacunque volueris magnitudinis: ergo replet totum spatium, quod maior linea potest replere. Deinde si una linea infinita est maior alia, necesse est ut terminata sit illa, quae exceditur. Denique sicut duo tempora aeterna à parte ante necessario sunt aequalia, sic infinitum quodlibet est aequale alteri: quero enim, utrum dari possit medium in una linea, quae in infinitum esset extensa ex omni parte; & utrum in aeternitate tota possit dari medium, ita ut dicere Deus poterit, *Nunc praeferri diuinitatem aeternitatis.*

Resp. negando primam minorem; linea enim

infinita, quae dicitur minor, non potest replere totum spatium quod replitur à linea maiore. Ad probationem distinguitur maior. Ut una linea possit occupare totum spatium, quod replitur ab altera linea, sufficit si habeat partes aequales uni certae, quantacunque volueris magnitudinis finita, nego; infinita, concedo. Linea infinita minor non habet partes aequales uni certae quantacunque volueris magnitudinis infinita, sed finita tantum. Infinitum in magnitudine, qua parte infinitum est, ac interminatum, non potest esse minus alio, ut rectè probat argumentum, haberet enim terminum, qua parte esset minus: sed esse potest minus alio, qua parte terminatum est. Idem dico de duobus temporibus aeternis à parte ante, vel à parte post; nam versùs aeternitatem, qua terminum non habent, aequalia sunt: sed qua parte finita sunt, certe possunt esse inaequalia; nam aeternitas dicitur à parte ante maior nunc esset, quam fuisset ante annos mille.

Quod additur, utrum in aeternitate possit dari medium, & in alio infinito extenso, videtur difficile, quia non est dubium v.g. quin unum infinitum esse possit duplo maius alio, v.g. si essent infiniti homines, duplo plures essent oculi quam homines; & si fuissent dies ab aeterno infiniti, duplo plures fuissent nunc semihorae, quam horae. Unde non video aliquid quod conuincat nullum esse posse medium in tota aeternitate, vel etiam in linea omnem in partem infinita. Si enim dixeris, medium illud est, quod distat aequaliter ab extremis, distinguere debet, medium in rebus finitis aequaliter distare ab extremis; medium autem in rebus infinitis non aequaliter distare ab extremis, quae nulla sunt; sed medium dici quod est inter duo aequalia; duo autem infinita esse possunt aequalia, vel inaequalia: ergo potest dari medium inter duo infinita, ut satis ostendisse videor de infinito horarum, & semihorarum.

§. II.

Utrum quodlibet infinitum necessario esse debeat infinities infinitum.

Dico secundò, nullum fingi posse infinitum semel tantum, aut bis infinitum; sed illud, si detur, esse necessario infinities infinitum. Ita video doceri communiter ab omnibus Philosophis, & Theologis, à quibus in solo modo loquendi diffidet *Falsus 7. art. 4. dubit. 7.* ubi contendit, posse unum infinitum esse tantum semel infinitum; v.g. infinitum unitatum, non necessario esse infinitum binariorum, aut ternariorum; quod certè videtur esse aperte falsum.

Ratio est, quia illud non est semel tantum, aut bis infinitum, quod quemlibet numerum continet infinities: sed quodlibet infinitum continet infinities quemlibet numerum, id est, non continet tantum infinitas unitates, sed infinitos milliones: ergo nullum infinitum esse potest semel tantum, aut bis infinitum, sed est infinities infinitum. Probatur maior. Illud non est bis tantum infinitum, quod habet infinitos ternarios, & infinitos centenarios: sed quodlibet infinitum habet infinitos ternarios, & infinitos millenarios: ergo nullum infinitum est bis tantum infinitum. Maior patet, quia illud quod est ter, & centies infinitum, non est bis duntaxat infinitum: sed quod habet infinitos ternarios, est ter infinitum; & quod habet infinitos centenarios, est infinitum centies: ergo illud non est bis duntaxat infinitum. Idemque dici potest de quouis alio numero.

Respondet

Secunda obiectio.

Tertia obiectio.

Eufio.

Respondet Fasolus, esse quidem infinitos centenarios, & infinitos millenarios in quolibet infinito, sed inadæquatè tantum, quia ternarij licet infiniti, non correspondent omnibus vnitatibus.

Sed contra. Illud est adæquatè infinitum, quod habet partes determinatas æquales, quarum vltima nunquam attingi potest; sed in quolibet infinito ternarij sunt infiniti, & vltimus eorum attingi non potest: ergo illi ternarij sunt adæquatè infiniti. Neque opus est vt singulis vnitatibus vnus correspondeat ternarius; si enim essent infiniti homines, non esset opus vt singulis vnitatibus oculorum vnus responderet homo.

Deinde supponamus, infinitum semel tantum infinitum; sunt haud dubie in eo infiniti millenarij; detrahatur ex singulis millenariis vnus vnitatem, abstulerit vnā infinitatem; & tamen remanent infinitæ vnitates in millenariis: ergo illud non erat semel infinitum.

Prima obiectio.

Obiicitur primò. Si quodlibet infinitum esset infinities infinitum, sequeretur totum non esse maius sua parte. Probatur, quia nihil esse potest maius eo, quod continet omnes numeros possibiles, sub omni reduplicatione ac multiplicatione possibili: sed pars infiniti contineret omnes numeros possibiles sub quacunque multiplicatione possibili: ergo nihil esse potest maius parte infiniti: ergo totum non esset maius sua parte.

Resp. negando sequi, quod totum maius non sit sua parte. Ad probationem distinguitur minor. Pars infiniti continet omnes numeros finitos possibiles, concedo; continet omnes numeros infinitos, nego; dixi enim posse vnum infinitum esse maius alio. Deinde dixi, quod omne infinitum continet omnes numeros possibiles secundum speciem, non continere omnes numeros possibiles secundum indiuiduum. Continere omnes numeros possibiles secundum speciem, est continere binarium, ternarium, & quamvis aliam speciem numeri. Continere omnes numeros possibiles secundum indiuiduum, est continere quemvis binarium, quemvis ternarium, &c.

Secunda obiectio.

Obiicitur secundò, sequi quod infiniti lapides palmares eiusdem sunt magnitudinis ac infiniti lapides bipalmares. Probo, quia lapides palmares infinities infiniti continent infinitos bipalmares, alioqui non essent infinities infiniti. Deinde sequeretur, quod positis infinitis hominibus, & infinitis montibus in aliquo spatio, montes non occuparent spatium maius, quam homines, quia scilicet homines infinities infiniti habent infinities magnitudinem montium: ergo idem occupant spatium, quod occupant infiniti montes. Imò homines infinities infiniti occupant spatium omne possibile: ergo occupant spatium infinitorum montium. Denique sequeretur quod infinitis phialis aqua possent infinita repleri dolia.

Resp. errare aduersarios in eo, quod putent numerum infinities infinitum continere omnes numeros infinitos possibiles, quod reiectum est. Itaque falsum est, quod infiniti lapides palmares sint eiusdem magnitudinis ac infiniti lapides bipalmares æquales in numero; quia licet contineant infinitos lapides bipalmares, non tamen tot continent lapides bipalmares, quot supponuntur esse in posteriore infinito, in quo supponuntur esse tot lapides bipalmares, quot in primo sunt lapides palmares. Si tot sint montes, quot homines, nego infinitos homines occupare idem spatium quod occupant infiniti montes numero æquales hominibus; quia licet infiniti homines habeant magnitudinem infinitorum montium, non tamen infinito-

R.P. de Rhodes curs. Philosoph.

ram montium, qui numero sint æquales infinitis hominibus. Denique nego, quod ex infinitis phialis possint repleri dolia infinita numero æqualia; licet si semper replerentur dolia, semper, & semper possint repleri ex phialis. Idem iudicium esto de infinitis hominibus habentibus singulos annulos; non enim possent singulis restitui duo annuli, quia plures sunt homines infiniti, quam binarij annulorum infinities. Idem quoque de infinitis lapidibus, quorum alterni corrupti essent; nego enim mediam partem lapidum occupaturam idem spatium, quod occupabant omnes simul, vt constabit ex sequentibus.

Obiicitur tertio. Decem vnitates non sunt decem binarij: ergo infinitæ vnitates non sunt infiniti binarij, id est, non sunt bis infinitæ vnitates.

Tertia obiectio.

Resp. disparitatem esse, quia idem decem vnitates non sunt decem binarij, quia numerus denarius est numerus determinatus, qui coalescit ex tot vnitatibus, & non ex pluribus, ac proinde impossibile prorsus esse, vt sint decem tantum vnitates, & sint decem binarij vnitatum, cum denarius fiat ex tot vnitatibus, & non ex pluribus. At verò infinitum non est numerus determinatus, qui coalescat ex tot vnitatibus, & non ex pluribus; sed quocunque numero vnitatum continet semper maiorem & maiorem; atque ad id impossibile esse vt sint infinitæ vnitates, quin sint infiniti binarij, & infiniti ternarij, alioqui si essent finiti binarij, non posset ex illis fieri nisi finitum; finitus enim numerus finities multiplicatus non facit infinitum.

§. III.

An, & quomodo infinitum esset pertransibile, ac cognoscibile.

Dico tertio, infinitum quodlibet essentialiter esse impertransibile successiue, quatenus est infinitum, sed esse tamen perfecte ac distinctè cognoscibile à Deo, à creaturis autem confuse tantum, & imperfectè cognosci potest.

Affertio tripartita.

Prima pars sequitur omnino ex tradita definitione Aristotelis, quia videlicet pertransire proprie loquendo, nihil est aliud, quam mensurando adæquare aliquid totum; potest autem adæquari vel totum simul, vel successiue accipiendo vnā partem post aliam. Itaque illud est impertransibile successiue, cuius partes accipientibus semper est accipere aliam extra illas: sed infinitum est huiusmodi: ergo infinitum est impertransibile successiue. Maior probatur. Pertransire successiue, est assumendo vnā partem post aliam, deuenire ad vnā, extra quam nulla sit: sed hoc fieri non potest in eo, cuius partes accipientibus semper aliquid extra est accipere: ergo illud cuius partes accipientibus semper accipere aliquid est extra, est impertransibile successiue.

Prima pars probatio.

Dixi tamen, infinitum non esse pertransibile quatenus infinitum est, id est, transitu tendente ad infinitatem; quia est omnino pertransibile transitu tendente ad finitatem: v.g. si fuisset mundus ab æterno, præterissent dies infiniti transitu tendente ad finitatem, scilicet ad diem hodiernum, quia parte finiti sunt dies: si verò pertransirentur ab hodierno die regrediendo ad æternitatem, pertransirentur dies infiniti transitu tendente ad ipsam infinitatem; & hanc ob causam pertransiri non potest æternitas à parte post, quia sic dies pertransirentur transitu tendente ad infinitatem. Similiter saepe dictum est, continuum esse pertransibile cum omnibus suis partibus, quatenus sunt infinitæ, id est quatenus

S. z. sunt

RHODES

sunt extensæ; non esse autem pertransibiles quatenus sunt infinitæ, idest quatenus sunt plures sine vltima.

Probatio
secundæ
partis.

Secunda pars asserit. Infinitum esse cognoscibile à Deo perfecte, ac totum simul; quia scilicet intellectus infinitus, cuiusmodi est intellectus diuinus, cognoscit omne cognoscibile: infinitum autem si daretur, esset maximè cognoscibile; quia nimirum illud quod maximè participat ens, maximè participat rationem cognoscibilis: sed infinitum maximè participat rationem entis: ergo maximè participat rationem cognoscibilis; Deus enim est infinitus, & maximè intelligibilis.

Probatio
tertiæ par-
tis.

Tertia pars negat, infinitum posse à creaturis cognosci perfecte ac distinctè ita vt distinctè cognoscantur singulæ illius partes, posse autem cognosci confusè; cogitando scilicet lineam aliquam sine termino, vel etiam definiendo, & explicando naturam infiniti. Ratio autem est euidens, quia intellectus finitus non habet proportionem cum infinito: ergo non potest illud distinctè cognoscere singulas eius partes intelligendo, sed cōmunem tantum eius rationem, quod est cognoscere confusè.

§. I V.

Vtrum infinitum esset necessariò interminatum.

Conclusio
affirmans.

Dico quartò. Si esset possibile aliquod infinitum, tum in multitudine, tum in magnitudine, esset necessariò possibile infinitum posituè clausum terminis, sed negatiuè tantum interminatum.

Eius expli-
catio.

Dixi, si esset possibile aliquod infinitum, quia *sectio 4.* probabitur, implicare absolute infinitum terminatum, atque adeò implicare omne infinitum; nunc autem probo tantum esse necessariò admitterendum infinitum terminatum ab iis qui admittunt aliquod infinitum. Tunc ergo aliquid est posituè terminatum, quando ita habet primam & vltimam partem, vt incipiendo à prima, possit tandem successiue deueniri ad vltimam. Tunc dicitur esse terminatum negatiuè, quando habet quidem primam & vltimam partem, vltra quas non porrigitur; sed incipiendo à prima successiue nunquam deueniri potest ad vltimam, v. g. si numerus sit infinitus, sed terminatus, vbi habet primam & vltimam vnitatem; ita tamen vt si à prima incipias, nunquam peruenturus sis ad vltimam. Idem dicam de magnitudine infinita & terminata; illa enim habebit primam partem, & vltimam; sed si à prima incipias, nunquam deuenies ad vltimam; & hoc est esse terminatum negatiuè, cuiusmodi dico esse posse infinitum si fuerit possibile.

Prima pro-
batio ineffi-
cax.

Probari primò solet à nonnullis argumento Mathematico, de quo dabit multa Vasquez *1. part. disput. 26. c. 2.* Dux lineæ ab eodem puncto, quo magis protrahuntur versus diuersam partem, eò magis distant inter se: si ergo protrahuntur in infinitum, distantia inter illas erit infinita, & tamen ex vtraque parte terminata: ergo infinitum potest esse terminatum ex vtraque parte. Probo distantiam illam esse infinitam. Qua proportionem lineæ crescunt, eadem distant inter se: sed crescunt in infinitum: ergo distant in infinitum.

Sed hoc tamen videtur posse solui si dicas, quod lineæ facientes angulum, si ducantur in infinitum, nunquam elaudunt infinitam distantiam, quia quamuis quò magis recedunt, eò maior semper inter vtramque sit instantia, nunquam tamen actu infirmita est distantia, sed quò remotior est à centro, eò semper maior est, & maior in infinitum syncategorematicè; quia nimirum nullibi dicere licet, *Lineæ istæ infinite creuerunt*: ergo nullibi licet dicere,

A ista lineæ creuerunt in infinitum. Ad probationem ergo conceditur maior; qua proportionem lineæ crescunt ab eodem centro ductæ, eadem proportionem distant inter se: sed distinguitur minor; ista lineæ crescunt in infinitum, ita vt alicubi liceat dicere, *ista lineæ creuerunt in infinitum*, nego; crescunt in infinitum, idest semper magis ac magis, concedo. Eodem modo nullibi distant inter se infinite, sed semper magis ac magis. Scio contra solutionem multa opponi posse difficultia; imò ex eo argumento postea demonstrabitur impossibilitas infiniti categorematici.

Probant alij secundò, quia inter hominem & lapidem clauduntur infinite species animalium inter quales inter se, respectu quarum homo est vltimus, quia est perfectissimus illarum; & lapis est primus, quia quolibet animali est imperfectior: ergo illud infinitum specierum possibilium clausum est inter duos terminos.

Non videtur etiam efficax huiusmodi probatio; distingui enim potest consequentia: ergo illud infinitum specierum possibilium clausum est inter duos terminos intrinsecos; nego inter duos terminos extrinsecos, concedo. Tunc infinitum dicitur habere terminos intrinsecos, quando non solum habet primum & vltimum, sed habet primum, secundum, tertium, vltimum, penultimum, antepenultimum. Tunc dicitur habere terminos solum extrinsecos, quando habet quidem primum & vltimum, sed post primum, v. g. nullum habet secundum immediate sequens: v. g. in quantitate palmarum dabitur quidem primum & vltimum punctum; sed illa tamen non dicitur infinitum clausum terminis intrinsecis, quia post primum non sequitur secundum, tertium; & ante vltimum nullum est penultimum, antepenultimum, & sic deinceps. Idem valet in hoc exemplo, quod afferebatur, quia quatenus inter illas species vna sit prima, nempe lapis; & vna vltima, nempe homo; nulla tamen post primam est secunda, tertia, quarta; neque ante vltimam vlla est penultima, & antepenultima, & sic deinceps.

Ratio ergo efficaciter probans infinitum in extensione clausum terminis ex vtraque parte, ista est: potest. Primò faciat Deus infinitos montes, & illos extendat; deinde tot faciat homines, & non plures, ac illos ponat in loco. Probo illos homines occupare spatium terminatum. Illi montes occupant versus Orientem & Occidentem maius spatium, quam occupent infiniti homines: ergo infiniti homines occupant necessariò spatium infinitum, sed terminatum. Probo montes occupare maius spatium, quam homines æquali numero. Illi montes secundum id quò extensionem habent æqualem hominibus, æquale spatium occupant: sed occupant aliquod spatium secundum id, quo illos superant: ergo montes spatium maius occupant.

Eodem modo faciat Deus funes digitales infinitos, & tot, nec plures funes palmares. Iam coniungat funes omnes palmares, & faciat vnum funem ex illis, occupabit funis ille infinitum spatium. Coniungat etiam funes digitales numero æquales palmaribus, & faciat vnicum funem; ille funis occupat minus spatium, quam prior funis: ergo iste secundus funis infinitus occupat spatium terminatum infinitum.

Non video ego sanè quid ad hoc responderi possit; non enim negari potest, quin extendi possint illi montes infiniti. Non potest etiam negari, quin extendi possint homines; si enim sufficiens sit spatium ad illos capiendos, certe possunt extendi; est autem spatium sufficiens ad illos capiendos, cum

Secunda
probatio
inefficax.

C

D

E

cum in illo extensi sint montes : ergo planè sequitur , quod illi homines possint extendi. Si autem extenduntur , certè non occupant spatium totum , quod montes occupant : ergo spatium occupant terminatum.

Secundò argumentor. Illud infinitum habet terminos extensionis versus Orientem , quod non occupat versus Orientem omne spatium possibile : sed si à Deo fieret linea infinita ab hoc puncto versus Orientem , daretur infinitum quod non occuparet omne spatium possibile versus Orientem , quod probo manifestè. Nullum est infinitum , quod non sit infinities infinitum ; unde in hac linea infinita plures sunt infinitates : sed singulæ infinitates non occupant spatium omne possibile versus Orientem , ut patet , quia singulæ partes lineæ non occupant totum spatium occupatum à linea integra : sed singulæ infinitates partes sunt huius lineæ , ut suppono : ergo singulæ infinitates non occupant totum spatium possibile , nisi velis quod totum non est maius sua parte.

Tertiò de infinito in multitudine idem ostendi potest. Tunc multitudo est terminata , quando est minor aliâ multitudine : sed vna multitudo infinita potest esse minor aliâ , ut probavi : ergo vna multitudo infinita esse potest terminata. Probatior maior. Tunc est verus terminus in aliqua multitudine , quando non licet progredi ulterius , & accipere plures unitates : sed in infinito , quod est minus alio , non licet progredi ulterius , & accipere plures unitates ; sunt enim infiniti homines vnum habentes nummum , faciat Deus vt ex illis nummis accipiant duos ; tunc infiniti homines habebunt duos nummos , & infiniti nullum habebunt nummum. Sic argumentor. Tunc non licet ulterius progredi , quando nullus hominum qui restant potest accipere nummum : sed hic media pars hominum nullos potest accipere nummos : ergo non licet ulterius progredi.

Quæcunque aduersarij obijciunt , probant tantum implicare infinitum terminatum , quod vtrò etiam concedo ; sed non probant dari posse infinitum , & tamen dari non posse infinitum terminatum , quod vnum hic volo. Tantum dici posset adhuc dari infinitum syncategorematicum , & tamen non sequitur illud esse terminatum : ergo licet dari posset infinitum categorematicum , non sequitur illud dari posse terminatum. Consequentia patet , quia in quolibet infinito categorematico continetur infinitum syncategorematicum : ergo si datur infinitum categorematicum terminatum , dabitur etiam terminatum infinitum syncategorematicum.

Resp. concedendo totum , quia fateor implicare infinitum terminatum , siue sit categorematicum , siue sit syncategorematicum. Argumenta verò alata probant , quod si daretur infinitum categorematicum , daretur infinitum terminatum , & categorematicum , & syncategorematicum : nullum autem argumentum probat quod admissio infinito syncategorematico , illud debeat esse terminatum.

SECTIO III.

Verum in rerum natura infinitum aliquod existat.

TRANSITO à proprietatibus ad existentiam , de qua suppositis iis , quæ de continuo sunt dicta , minor restabit difficultas. Primò de infinito syncategorematico : secundò de infinito categorematico : postremò de creaturis possibilibus.

R. P. de Rhodis curs. Philosoph.

S. I.

Verum existat in rerum natura infinitum aliquod syncategorematicum.

DEICO primò , dari omninò in rerum natura infinitum syncategorematicum , quod ab infinito categorematico non differt in numero partium ; sed vel in earum actualitate , vel in earum determinatione.

Primæ partis ratio est , quia diuisibilitas continui , numerus dierum à parte post , cogitationes angelicæ per totam æternitatem sunt finitæ in infinitum : ergo datur infinitum syncategorematicum. Continuum enim ita est diuisibile , vt nunquam deueniri possit ad vltimam diuisionem , & semper illæ quæ sunt actu , sint finitæ : dies item æternitatis à parte post erunt semper plures & plures , neque vllus inter eos erit vltimus ; hic autem est verus character infiniti syncategorematici.

Secunda verò pars , quod infinitum syncategorematicum à categorematico non differat in numero partium , probatur , quia dies in æternitate à parte post tot sunt , quot fuissent in æternitate à parte ante : sed infiniti à parte ante , fuissent infiniti categorematici ; infiniti à parte post , sunt infiniti syncategorematici : ergo infinitum syncategorematicum tot habet partes , quot categorematicum. Deinde diuisibilitas continui est infinita syncategorematicè ; si autem diuisiones omnes essent actu , essent infinitæ categorematicè : ergo infinitum syncategorematicum , & categorematicum non differunt in numero partium ; nullum enim est infinitum syncategorematicum , quod si actu existeret totum , & haberet partes determinatas , non esset categorematicum.

Obijciunt primò. Illa potentia est chimerica , quæ implicat reuocari ad actum : sed infinitum syncategorematicum est infinitum in potentia , quæ non potest reuocari ad actum : ergo illud infinitum chimericum est.

Resp. cum Philosopho 3. *Physic. textu 56. & 57.* potentiam aliam esse ad actum perfectum , aliam ad actum imperfectum. Potentia ad actum perfectum est illa , quæ tota reuocari potest in actum ; v.g. possibiles sunt mille homines , quos Deus creare potest , nullo dempto. Potentia ad actum imperfectum est , quæ nunquam tota reduci potest ad actum , ita vt tota entitas vel simul existat , vel successiue tota existerit , sed semper plura & plura supersint actu ponenda. Infinitum ergo in potentia non est in potentia ad actum perfectum , idest vt actu sit totum infinitum ; sed dicitur in potentia , sicut olympias & dies ; hæc enim dicuntur esse in potentia , non vt actu sint tota simul , sed successiue. Itaque infinitum potentia , non ita est potentia , vt totum actu sit , sed quòd incessanter & continuè fiat ; semper enim quod sit , & quod fiet , erit finitum ; quod autem restabit faciendum , erit infinitum. Ex qua Philosophi doctrina respondeo ad formam argumenti , distinguendo maiorem. Illa potentia chimerica est , quæ reuocari non potest ad actum perfectum , vel imperfectum : sed infinitum potentia reuocari potest ad actum , saltem imperfectum , vt dixi , non ad actum perfectum.

Instabis primò. Si totum hoc infinitum reuocari non potest ad actum , est necesse vt sit aliquid in eo , quod ad actum reuocari nequeat : sed illud infinitum non potest totum reuocari ad actum , alioqui reuocaretur ad actum perfectum : ergo est aliquid in eo quod reuocari non potest ad actum.

Resp.

Resp. negando maiorem, quia licet ea, quæ sunt in infinito syncategorematico collectiue, non possint reduci ad actum, distributiue tamen nihil est, quod ad actum non possit reuocari, v.g. omnes dies futuri tota æternitate, collectiue non reducuntur ad actum, sed distributiue nullus est, qui non sit reducendus; ita tamen vt collectio tota non sit vniuersam reducenda.

Instabis secundò. Illud infinitum est reale, quatenus infinitum; non enim est duntaxat chimæricum: ergo potest poni actu quatenus infinitum. Probo antecedens. Illud infinitum est reale, quatenus infinitum, quod habet partes reales, sicut binarius ille dicitur realis vt sic, qui duas habet vnitates reales; sed hoc infinitum habet partes infinitas singulas reales: ergo est reale quatenus est infinitum.

Resp. distinguendo primum antecedens; si enim sensus sit, infinitum esse reale, quatenus infinitum, ita vt possit suas partes habere omnes actu, & simul, negatur antecedens; si sensus sit, illud infinitum posse habere partes reales semper plures, & plures in infinitum, concedo. Istud ergo infinitum habet quidem partes reales infinitas, quæ simul existere nunquam possunt, non reales, quæ simul possint existere.

Secunda obiectio.

Obicitur secundò. Illud est infinitum categorematicum, de quo verum est aliquando dicere, *totum existit*: sed de infinito syncategorematico licet aliquando dicere, *totum existit*: ergo illud est categorematicum. Probat minor. De aliquo verum est dicere, *totum existit*, quod totum est ponendum actu: sed infinitum syncategorematicum totum est ponendum actu; nam totum non est aliud quam suæ partes; singuli autem dies futuri per æternitatem sunt reuera ponendi: ergo totum est ponendum.

Resp. infinitum categorematicum esse illud, de quo verum est dicere, *totum existit collectiue*, non de quo verum est dicere, *totum existit distributiue*. Totum ergo argumentum vitiosum est, quia procedit à distributiue ad collectiue, quo pacto consequentia vitiosa est.

Tertia obiectio.

Obicitur terciò. Infinitum syncategorematicum non attingit infinitatem: ergo non est infinitum. Probat antecedens, quia in creaturis, quas facere Deus potest perfectiores, & perfectiores in infinitum, nulla datur infinita: ergo infinitum syncategorematicum non attingit infinitatem.

Resp. distinguendo illud antecedens. Infinitum syncategorematicum non attingit infinitatem; si enim sensus sit, non habere partes actu infinitas, concedo; si verò sensus sit, non habere partes, quæ sunt actu finitæ, & alias potentia quæ sunt infinitæ, nego antecedens. Ad probationem concedo, quod in creaturis, quas Deus videt perfectiores in infinitum, non videt vllam infinitè perfectam; sed nego hinc sequi, quod infinitum syncategorematicum non attingat infinitatem eo modo, quo exposui; quod scilicet finitas habeat partes actu, potentia verò infinitas; quia si esset aliqua creatura ex illis infinita; iam illa excessu infinito superaret antecedentes, atque ita infinitum syncategorematicum haberet actu partes infinitas.

§. II.

Virum detur in rerum natura infinitum aliquod categorematicum.

Affertio negatiua.

Deo secundò, nec dari actu, neque naturaliter posse dari vllum infinitum categorematicum.

A Multis rationibus id demonstrat Philosophus de infinito in magnitudine, *textu 42.*

Prima est, quia vel illud corpus esset simplex, vel mixtum; non simplex, quia elementum si esset infinitum, conuerteret in se alia omnia corpora; neque potest esse mixtum, quia illud constaret ex aliquo elemento infinito, quod conuerteret in se alia omnia.

Prima ratio Aristotelis.

Secunda est: Vel illud corpus esset homogeneum, constans ex partibus eiusdem rationis cum toto, vel esset heterogeneum: neutrum dici potest; si enim esset homogeneum, sumatur aliqua eius pars, quæ abscindatur à toto; illa nec esset mobilis, nec immobilis. Probo non esse mobilem; si enim moueretur, deberet moueri ad locum totius: sed locus totius, cum infinitum sit, & occupet omnia, & sursum, & deorsum, & vndeque, illa igitur particula non mouebitur magis ad locum sursum, quam ad locum deorsum: non ergo mouebitur, cum non habeat vllam determinationem. Quod verò nec sit immobilis, patet, quia locus ipsius est totum spatium totius; cum igitur non sit occupatum, non magis quiescet hic quam illic: non ergo immobilis erit; si enim esset immobilis, alicubi quiesceret: at non est maior ratio cur hic magis quiescat, quam illic: non igitur erit immobilis. Probo deinde illud corpus non esse heterogeneum; si enim constaret ex partibus diuersæ rationis, vel illa essent finitæ, vel infinitæ: neutrum esse potest; si enim sunt finitæ species, vna ex illis est infinita, quæ sic conuerteret in se alias; si autem sint infinitæ, loca, & elementa deberent esse infinita, quod absurdum est, vt probatur in libris de celo.

Secunda ratio Philosophi.

Tertia Philosophi ratio est, quia vel illa extensio contineretur intra cælum, & sic esset finita, cum locum occupet finitum; vel esset supra cælum, supra quod certum est, nihil esse; vel esset ipsum cælum, & sic illud non posset moueri circulariter, ita vt absolueret finito tempore suum circulum; sic enim vna linea conficeret spatium infinitum, quia conficeret totum spatium, quod occupatur ab ipso cælo.

Tertia ratio Philosophi.

Alia quoque rationes afferri possent ad probandum, quod non datur infinitum vllum in numero, vel in intensione qualitatum; sed ex sequentibus constabit quod ne diuinitus quidem existere possunt huiusmodi infinita.

Obicitur primò. Corpus luminosum effundens successiue lumen circa corpus opacum, producit lumen infinitum; producit enim in primo instanti aliquid determinatum luminis, & eodem modo in sequentibus: sed illa sunt infinita: ergo producit lumen infinitum.

Prima obiectio.

Resp. verum esse, quod in primo instanti producit aliqua pars determinata luminis in illuminatione successiua; sed in reliquis instantibus nihil producit diuisibile, quia nihil producitur postea nisi per motum, qui motus non est in instanti. Sed de hoc iterum dicam *tractatu 3.*

Obicitur secundò. Deus vt est agens naturale, habet potentiam infinitam, quam mediis causis secundis potest reducere ad actum: ergo potest naturæ viribus dari aliquod infinitum.

Secunda obiectio.

Resp. possibilitatem infiniti non bene probari ex infinitate diuinæ potentie; nam ad hoc vt Deus potentiam dicatur habere infinitam, sufficit vt plura semper & plura in infinitum possit producere; non est autem necesse vt producere possit infinitum.

§. III.

S. III.

An, & quomodo creaturae possibiles sint infinitae.

Res actu existentes ostendi esse finitas simpliciter, nunc difficultas maior est de illis, quae sunt in statu possibili, quas Deus omnes cognoscit, utrum videlicet illae sint infinitae primò consideratae in se ipsis, secundò prout sunt obiectivè in mente Dei omnes actu cognita.

Affectio bi-
membris.

Dico tertio, creaturas possibiles esse quodammodo infinitas, non actu quidem, & categorematice, sed secundum quid tantum, & syncategorematice; siue considerentur secundum se in esse reali, siue considerentur prout sunt obiectivè cognita à Deo.

Creaturae
possibiles
sunt aliquo
modo infi-
nitae.

Prima pars ponit infinitatem aliquam in creaturis possibilibus, ita ut possibilia sint infinita genera, & sub quolibet genere infinitae species, sub qualibet specie infinita individua, & cuiuslibet individui replicationes infinitae. Sic enim Catholici omnes constantiter docent contra Petrum Abailardum, & Viclefsum, & Ioannem Hus, damnatos in Concilio Constantensi, quod negarent potuisse produci à Deo alias species, & alia individua, quam quae de facto producta sunt. Scotus autem, Henricus & Aureolus noluerunt posse produci à Deo species nisi finitas tantum, quod merito reiecit.

Duplex pro-
batio.

Primò, quia dato quocunque numero finito individuum sub aliqua specie, & specierum sub aliquo genere, nulla sequitur contradictio si producat adhuc aliquid aliud, v. g. si dentur homines mille, nulla repugnantia est, ut sit adhuc unus homo; idem dico de speciebus: ergo infinita est multitudo rerum possibilium.

Secundò qualibet essentia infinitis gradibus distat à Dei perfectione: ergo restant infiniti gradus infinitis etiam modis participabiles à creaturis: ergo creaturae possibiles infinitae sunt.

Dices. Tota etiam collectio creaturarum possibilium distat infinite à Deo, & tamen non potest dari aliquid possibile ultra collectionem omnium possibilium: ergo etiam si qualibet essentia infinite distat à Deo; non propterea sequitur creaturas possibiles esse semper plures, & plures.

Respondet verum esse, quod tota collectio creaturarum possibilium infinite distat à Dei perfectione, & tamen ultra illam Deus non est participabilis, quia non restant in Deo ulli gradus perfectionis participabiles. Cum ergo dicis: *Tota collectio creaturarum infinitè à Deo distat*; vel sensus est, Deum infinite perfectiorem esse quam sit collectio tota creaturarum, & hoc verum est; vel significat quod illa collectio non participet Deum omni modo, quo est participabilis, & hoc falsum est. Disparitas igitur est, quia creatura qualibet, cum sit limitata, ita infinite distat à Deo, ut non participet Deum, quantum est participabilis; tota verò collectio possibilium ita distat à perfectione Dei omnino infinite, ut tamen participet Deum quantum est participabilis, quia est participabilis semper magis ac magis. Sed de hoc iterum dicam *scilicet ultima*. Denique infinitas potentiae, atque adeo essentiae divinae, non potest cognosci, & probari à nobis, nisi ex infinitate possibilium.

Non sunt
infinitae
actu.

Secunda pars negat, creaturas possibiles esse infinitas actu, non solum prout in se ipsis sunt possibiles, sed etiam, quod est difficilius, prout omnes simul actu cogitationi divinae obverfantur. Ratio est,

A quia illud est infinitum dumtaxat secundum quid, quod partes habet plures & plures, quae non possunt existere omnes simul, neque conficere aliquem numerum totum simul completum. Creaturae possibiles, v. g. cogitationes Angelicae futurae per aeternitatem, siue considerentur prout sunt obiectivè in mente Dei, siue prout sunt in se ipsis, non possunt facere numerum totum simul completum: ergo illae sunt infinitae tantum secundum quid. Minor probatur primò de illis creaturis, prout in se ipsis sunt futurae, vel possibiles; nam illae sunt semper plures & plures, neque omnes simul unquam erunt, nec esse poterunt, ut constabit ex statim dicendis: ergo illae non conficient unquam numerum simul completum.

B Secundò, quod etiam prout sunt obiectivè actu in mente Dei, hoc est prout cognoscuntur à Deo, sint infinitae solum secundum quid, probatur, quia res non aliter sunt in mente Dei obiectivè, quam sint in se ipsis, si Deus cognoscat res ut sunt: certum autem est, quod Deus cognoscit res ut sunt: ergo creaturae possibiles non aliter sunt in mente Dei, quam in se ipsis; sed illae in se ipsis non sunt infinitae simpliciter, sed tantum secundum quid: ergo creaturae possibiles prout sunt in mente Dei, non sunt infinitae nisi secundum quid. Et hoc magis constabit ex solutione argumentorum, quae sunt difficilia.

Etiā prout
à Deo cog-
noscuntur.

C Obiicitur primò contra primam partem conclusionis. Si data qualibet specie, posset dari alia perfectior, ita ut species possibiles essent infinitae, quae singulae se superarent uno gradu, sequeretur aliquam ex illis speciebus finitis esse infinitam, illam nimirum, quae infinite distat à prima. Præterea si dato quolibet numero finito, possibilis esset maior, sequeretur quod inter numeros finitos aliquis esset infinitus; & similiter si quantitas finita potest semper fieri maior, sequitur quod inter quantitates finitas possibiles aliqua datur infinita. Secundò, si inter equum & hominem v. g. possibiles sunt infinitae species inter se inaequales, quarum singulae sunt imperfectiores homine, perfectiores equo, sequitur hominem esse infinite perfectiorem equo. Probatur. Homo superat perfectionem infinitarum specierum inter se inaequalium, & perfectiorum equo: ergo infinite distat ab equo, quemadmodum si inter duas quantitates darentur infinitae quantitates minores quam ultima, & maiores quam prima, sine dubio quantitas illa ultima esset infinita. Idem etiam valet pro numeris. Denique si dantur infinitae species possibiles inaequales inter se, imperfectiores homine, sequitur hominem esse infinite perfectum; continet enim perfectionem infinitarum specierum, & infinite distat à nihilo, cum inter hominem ad nihilum infinitae species interiaccent.

Triplex dif-
ficultas con-
tra primam
partem af-
fectionis.

D Ad primum respondeo, esse possibiles infinitas species finitas, quarum una semper superet aliam uno gradu, vel pluribus; & tamen nego ullam ex illis esse infinitam: esse possibiles infinitos numeros diversos maiores & maiores, quorum tamen nullus sit infinitus; quia scilicet inter illas species nulla est quae infinite distat à prima, id est, quae habeat infinitos gradus perfectionum; sed qualibet habet finitas ante se, infinitas verò post se, ita ut nullam videat Deus ex illis, quae habeat ante se infinitas imperfectiores, quas superet determinato numero graduum perfectionis. Quod idem dico de numeris finitis in infinitum, ut satis patere potest ex dictis contra solemne argumentum de lineis in infinitum protensis, quae nullibi distarent infinite.

Solutio pri-
ma.

Neque dicas: Implicat ut sint mille lineæ, quin una sit millesima: ergo implicat ut sint infinitæ lineæ, quin una sit infinitesima. Est enim manifesta disparitas; nam ubi sunt mille lineæ, ibi una est linea, quæ sequatur lineas mille, unâ demptâ; ubi autem sunt infinitæ lineæ, nulla est ante quam sint infinitæ, ut dixi.

Solutio secundæ.

Ad secundum respondeo, posse unam speciem duobus modis esse perfectiorem alterâ. Primò in numero graduum essentialium, si nimirum plures habeat gradus determinatæ perfectionis quàm altera; quemadmodum homo est perfectior bruto, quia unum habet gradum perfectionis, nempe rationalitatem, quam non habet brutum. Secundò in ordine nobilitatis, si nimirum una essentia plures quidem non habeat gradus determinatæ perfectionis quàm altera, sed habeat tamen omninò duos, & nobiliores. V. g. duæ arbores diuersæ speciei sunt inæquales, non quòd una plures habeat gradus determinatæ perfectionis quàm altera; sed quòd habeat gradus diuersos & nobiliores. Arbores v. g. diuersæ speciei sunt inæquales, non quòd una plures habeat gradus perfectionis essentialis quàm altera, sed quia una gradum habet essentialiter nobiliorem gradu, quem habet altera.

Certum igitur est, quod inter hominem & equum non sunt possibiles infinitæ species inter se inæquales in numero graduum essentialium determinatæ perfectionis, quod accideret si equus haberet v. g. unum gradum determinatæ perfectionis, altera species duos, altera tres, altera quatuor, & sic deinceps: sic enim sequeretur hominem, qui eo modo superaret omnes istas species, esse infinitè perfectiorem equo. Sunt ergo inter hominem & equum possibiles infinitæ species inter se inæquales in ordine dignitatis, non autem in determinato numero graduum perfectionis; ex quo non sequitur, hominem esse infinitè perfectiorem equo, nec ab eo infinitè distare, quia non sequitur quod habeat infinitos gradus determinatæ perfectionis.

Ex quo ad argumentum distingo maiorem; si inter hominem & equum sunt possibiles species infinitæ inter se inæquales in numero graduum determinatæ perfectionis, sequitur hominem esse infinitè perfectiorem equo, & ab eo infinitè distare, concedo; si autem sint inæquales in ordine dignitatis, nego. Ad probationem distinguitur antecedens eodem modo; homo superat perfectionem infinitarum specierum inter se inæqualium in numero graduum determinatæ perfectionis, nego; in ordine dignitatis, concedo; sed nego hinc sequi quod homo infinitè distet ab equo, cum ab eo distet tantum vno gradu perfectionis, quo fieri possunt infiniti alij minùs perfecti. Et inde patet disparitas inter istas species & quantitatem ac numeros, quorum unus excederet alium in aliqua determinata perfectione.

Solutio tertiæ.

Ad tertiam nego hominem infinitè distare à nihilo, quamuis sint possibiles infinitæ species inæquales imperfectiores homine, quia illæ species non sunt inter se inæquales in numero graduum, sed tantum in ordine nobilitatis.

Triplex difficultas contra secundam partem assertionis.

Obicitur secundò contra secundam partem conclusionis, Cogitationes Angelorum futura per aternitatem, nunc omnes simul actu sunt futura: ergo nunc actu sunt infinitæ secundum esse futurum, quod actu habent. Deinde creaturae possibiles, & futura tota aternitate nunc sunt actu omnes obiectiue in mente Dei, & sunt infinitæ: ergo creaturae prout existentes in mente Dei non sunt infinitæ potentia, sed actu sunt infinitæ. Denique

illud est infinitum categorematicum, cuius omnes partes sunt determinatæ quantitatis & perfectionis, omnes existunt simul, & inter eas nulla est vltima: creaturae possibiles, prout cognoscuntur à Deo actu, sunt singulæ determinatæ, omnes existunt simul obiectiue, neque vlla inter eas est vltima: ergo creaturae possibiles prout existentes obiectiue in mente Dei, sunt infinitæ simpliciter.

Ad primum respondeo esse futurum, & esse possibile, non esse aliquid præsens, quod conueniat rei futurae, vel possibili. Vnde distinguitur antecedens. Cogitationes Angelorum futurae per aternitatem nunc sunt simul actu futurae, ita ut futurum sit aliquid actu præsens pro isto tempore, nego; ita ut non sit aliquid actu præsens pro isto tempore, concedo. Vnde sequitur illas creaturas in se ipsis non esse nunc infinitas, cum nunc non sint actu.

Ad secundum respondeo, creaturas possibiles esse nunc actu in mente Dei, ita ut actualitas se teneat ex parte diuinæ cognitionis, non autem ex parte rerum; Deus enim omnia cognoscit, ut sunt. Cum ergo istæ creaturae sint plures & plures possibiles, Deus ita illas cognoscit. Vnde ad argumentum distinguitur antecedens. Creaturae per totam aternitatem futurae, & creaturae possibiles, sunt omnes actu in mente Dei, ita ut actualitas se teneat ex parte creaturarum, nego; ita ut actualitas tota se teneat ex parte diuinæ cognitionis, concedo. Nego autem consequentiam: ergo creaturae prout existentes in mente non sunt infinitæ potentia, quia non habent actualitatem, quæ se teneat ex parte ipsarum. Imò (ut argumentabar nuper) creaturae cognoscuntur à Deo eo modo, quo sunt; dixi autem illas non esse in se ipsis infinitas, nisi potentia. Imò cum non existant nisi secundum quid, non sunt etiam infinitæ nisi secundum quid. Vnde

Ad tertium similis responsio est; distingo enim maiorem. Illud est infinitum categorematicum, cuius omnes partes sunt determinatæ quantitatis, omnes actu sunt præsentis actualitate propria, & intrinseca, concedo; actualitate solum extrinseca, nego. Creaturas possibiles dixi cognosci actu à Deo, & esse omnes actu actualitate solum extrinseca, non actualitate intrinseca.

SECTIO IV.

Utrum etiam diuinitus sit possibile infinitum categorematicum.

Utrum ergo nullum in rerum natura existat infinitum categorematicum, neque ab ullo agente naturali produci possit, præcipue dubitatur, utrum ab infinita Dei potentia fieri possit aliquod infinitum; an scilicet tantus sit Deus, ut ne interminata quidem illa virtus minimam partem attingere possit tantæ infinitatis. Primò ergo quaeritur, utrum infinitum, aliquod in magnitudine, multitudine, intensione produci à Deo possit. Secundò, an & quomodo Deus producere possit omne possibile, & creaturam omnium maximam.

Dico primò, videri mihi probabilius, quod infinitum categorematicum in rebus creatis sic implicet, ut ne à Deo quidem ipso produci possit, vel in magnitudine, vel in multitudine, vel in intensione. Ita docent S. Thomas 1. p. q. 7. art. 3. & 4. & omnes Thomistæ, Scotus in 2. dist. 1. q. 3. & in 3. dist. 13. q. 4. & Scotistæ omnes: alios omitto. Contrarium censent cum Ochamo Nominales ferè omnes, & eos sequuntur Valsques 1. p. dist. 26. Fasolus, Hurtadus, Arriaga. Ut probetur assertio, primùm examinanda

nanda sunt probationes quædam vulgares minus efficaces, deinde adducendæ rationes, quæ videntur maioris ponderis, postremò soluendæ rationes aduersæ partis.

§. I.

Rationes minus efficaces contra possibilitatem infiniti.

Prima probatio inefficax.

Primò ergo difficilis videtur probatio, quæ petitur ex eo, quod infinitum sit aliquid confusum; sic enim licet argumentari. Id quod ex sua natura est quid confusum, & indeterminatum, non potest cadere sub aliquam certam & determinatam intentionem Dei agentis perfectissimi: sed infinitum ex sua natura est aliquid confusum & indeterminatum: ergo non potest cadere sub certam intentionem Dei agentis. Maior videtur clara, quia illud quod est confusum, non potest esse obiectum intentionis distinctæ ac determinatæ; Deus enim faceret id quod nescit. Probatur minor. Illud est confusum & indeterminatum, in quo non potest intellectus diuinus cognoscere, quid determinatè requiratur ut ponatur actu: sed infinitum huiusmodi est; Deus enim non potest videre quod v.g. homines necessarij sint præcisè ut faciant infinitum hominum; si enim faceret infinitos, posset auferre centum ex illis, & adhuc ducentos; & tamen remaneret adhuc infinitum: ergo Deus non potest videre quid requiratur ut faciat infinitum.

Ostenditur eius difficultas.

Hæc probatio, tametsi optima, quam habet Author optimus, S. videlicet Thomas, est tamen difficilis, ut dixi, quia responderi posset, dupliciter aliquid esse posse confusum & indeterminatum: primò secundum singularitatem, secundò quoad multitudinem partium & perfectionum. Id quod est indeterminatum secundum singularitatem, quod nimirum est hoc, vel illud, cadere non potest sub certam intentionem & actionem agentis, cum intentio determinata exigit obiectum hoc, & non illud. Quod autem est indeterminatum quoad multitudinem partium potest cadere sub certam intentionem agentis, quod probari potest ex continuo; nam Deus præcisè non scit quid necessarium sit, ut fiat continuum; & tamen potest facere continuum. Ex quo etiam aliter responderi posset, Deum quidem non scire quid necesse sit præcisè ut fiat aliquod infinitum confusum, ac generatim sumendo infinitum, tametsi verè cognoscat quid necesse sit ut fiat tale infinitum; hoc enim non est confusum & indeterminatum. Sicut Deus non scit, quid sit necesse præcisè ut fiat continuum, quia illud est confusum & indeterminatum; cognosceat autem, quid necesse sit ut fiat tale continuum palmare, v.g. vel bipalmare; quia hoc est determinatum. Idem dico de infinito quod est confusum, si sumatur generatim; si autem sumatur ut tale, non est confusum.

Altera probatio.

Secundò sic alij argumentantur. Infinitum syncategorematicum non potest poni totum actu: sed in quolibet infinito categorematico est infinitum syncategorematicum: ergo infinitum categorematicum non potest poni totum actu. Probatur minor. In quolibet infinito categorematico sunt quædam finita, quæ sunt extra conceptum infiniti, id est quibus demptis maneat infinitum: sed illa sunt infinita syncategorematica; infinitum enim syncategorematicum dicitur illud, ubi non sunt tot, quin plura: sed illa finita, quibus demptis manet infinitum, non sunt tot, quin plura; nam quodeunque

A finitum ademeris, manet infinitum; ergo illa sunt infinita syncategorematica: ergo in quolibet infinito categorematico reperitur infinitum syncategorematicum.

Responderi potest, falsum esse quod in infinito categorematico reperitur infinitum syncategorematicum; illa enim finita, quibus demptis manet infinitum, non sunt syncategorematica infinita, ut malè supponit argumentum; sed sunt infinita categorematica, quia infinitum syncategorematicum non est illud ubi non sunt tot, quin plura; nam hoc conuenit etiam infinito categorematico: si ergo aliquid non habeat tot, quin plura, quæ omnia sint actu posita, est infinitum categorematicum; si non habeat tot, quin plura, quæ non omnia sint actu, vel certè quæ non sint determinata, sunt infinita syncategorematica.

B Tertiò probant aliqui grauissimi Theologi. Si daretur infinitum, singulæ illius partes deberent esse infinitæ, v.g. singuli homines deberent esse infiniti. Probatur, quia infinitum, vel est totum homogeneum, vel heterogeneum; si homogeneum: ergo singulæ partes sunt eiusdem rationis cum toto, & ita sunt infinitæ; si heterogeneum: ergo sunt eiusdem rationis inter se. Deinde sequeretur numerum finitum esse partem infiniti, & non esse partem; esset enim pars, ut suppono; & non esset pars, quia sublata parte tollitur totum: sed sublato quocunque numero finito, non tollitur totum infinitum: ergo numerus finitus non esset pars.

Tertia probatio.

C Responderi potest, quod eodem argumento probaretur, omnes partes nummi esse nummum, singulas partes binarij esse binarium. Respondeo itaque, infinitum esse totum homogeneum, si partes comparentur inter se mutuo; esse autem totum heterogeneum, si partes comparentur cum toto. Deinde fateor quod ablata parte essentiali tollitur totum adæquatè; sublata verò parte integrali, tollitur totum solum inadæquatè; sublata ergo parte integrali infiniti, manet infinitum inadæquatè idem, non manet idem adæquatè; sicut abscissa manu non manet adæquatè idem homo.

D Quarta multorum probatio est: Faciat Deus lineam infinitam in omnem partem; deinde hic ubi sumus, tollat quatuor ex ea palmos; postea verò statim illas lineas vniat; tunc versus Orientem relinquet duos palmos, & versus Occidentem iterum duos: ergo tunc linea erit terminata, cum tamen supponeretur fuisse prius interminata. Idem erit argumentum de fune in infinitum extenso, si conuoluatur; tunc enim non occupabit spatium totum, quod occupabat extensus. Similiter faciat Deus lapides infinitos, alios albos, alios nigros, qui occupent spatium interminatum; deinde destruat omnes albos, & coniungat in vnum omnes nigros; illi nigri non occupabunt totum spatium, quod occupabant albi simul & nigri: ergo spatium occupabunt terminatum.

Quarta probatio.

E Hoc argumentum probabiliter omninò declarat quàm sit absurdum ponere in rerum natura corpus aliquod, quod Deus neque possit mouere, neque trans in alio situ producere. Sed aduersarij tamen negant absurdum hoc esse, vulgoque negant, posse Deum vnire partes lineæ infinitæ, ex qua palmos aliquos detraxisset; negant posse coniungi lapides illos nigros destructis albis; negant conuolui posse lineam illam, quæ prius extensa fuerat, quia (inquiunt) infinitum est immobile tum actu, tum etiam virtualiter. Ratio autem quam afferunt, est illud ipsum absurdum, quod inferebatur, quia scilicet infinitum esset terminatum; est autem sanè mirum,

mirum, quodd lapides illos nigros non potuerit Deus producere sine albis, & illos vnire; quare funem non potuerit primò producere conuolutum? Quæ sanè omnia tam euidenter absurda sunt, vt satius omnino sit negare possibilitatem infiniti, quàm illud ponere cum tot absurdis, quæ tamen aduersarij negant esse absurda. Vnde aliæ nobis querendæ sunt rationes, vt conuinci omnino possint.

S. I I.

Probationes efficaces.

Prima de
infinito ter-
minato.

Prima ista sit, cui sanè non satis video quid possit responderi. Si daretur aliquod infinitum, deberet necessariò dari infinitum terminatum: sed implicat infinitum terminatum: ergo implicat infinitum. Maiorem demonstrari, ni fallor efficaciter scilicet. 2. ex illis hominibus & montibus equali numero extensis; nam homines infiniti non occuparent totum spatium montium, quos suppono fuisse prius extensos. Minorem igitur sic probo. Si daretur infinitum terminatum, sequeretur dari posse infinitum, quod non superaret finitum nisi vno palmo; quod absurdum est. Probo autem sequi. Dantur duæ lineæ infinitæ prodeuntes ab eodem centro, sed tamen in diuersa tendentes, & terminatæ; illæ quo magis recedunt, magis distant inter se, atque ita vbi lineæ istæ terminantur, distant inter se infinitè. Ducantur itaque lineæ transversæ per omnes palmos inter duas lineas, prima vnum habet palmum, secunda duos; tunc ex illis lineis transversis, quarum aliæ iuxta alias positæ sunt, Deus alias videt finitas; alias verò infinitas, omnes consequenter positas; sed videt aliquam infinitam, quæ non superat aliam finitam iuxta se positam, nisi vno palmo. Probo minorem. Illa lineæ transversales, quæ sequitur vltimam finitam, est infinita, alioqui altera non esset vltima ex finitis; sed illa infinita non superat illam sibi vicinam, nisi vno palmo; suppono enim omnes lineas transversas superare se tantum vno palmo: ergo vna lineæ transversa infinita non superat aliam infinitam nisi vno palmo.

Prima euasio.

Responderi primò posset, quod inter lineas istas transversales, quarum aliæ sunt finitæ, aliæ verò infinitæ, nulla lineæ determinata est vltima inter finitas, neque vlla est prima inter infinitas, ac proinde non sequitur quod lineæ infinita vnico tantum palmo superat, lineam finitam.

Sed contrà. Implicat dari lineam infinitam, quæ non excedat lineam finitam nisi vno palmo, siue illæ sint determinatæ, siue sint indeterminatæ: inter illas lineas vltima lineæ finitæ indeterminata non superatur à prima lineæ infinita indeterminata, nisi vno palmo; illa enim lineæ, quæ sequitur vltimam finitam, infinita est, & non superatur nisi vno palmo: ergo lineæ infinita non superat lineam finitam nisi vno palmo.

Secunda euasio.

Responderi secundò solet, lineas istas transversales esse partim finitas, partim infinitas; sed inter finitas nullam esse vltimam, nec vllam inter infinitas esse primam; ac proinde non sequi, quod prima infinita non excedat aliam finitam nisi vno palmo; nam inter illas lineas quæ semper, & semper se excedunt, aliæ sunt finitæ in extensione, aliæ verò infinitæ; illæ quæ sunt finitæ, debent esse infinitæ in numero, alioqui lineæ infinitæ, quæ illas sequuntur, non essent infinitæ, nec excessus haberent infinitos supra primam lineam.

A Sed contra primò. Infinitum terminatum habet primum & vltimum: ista multitudo linearum finitarum est infinita, & terminata: ergo habet primam & vltimam lineam. Probatur minor. Implicat vt totum sit terminatum, pars autem illius sit interminata; sic enim pars esset maior suo toto: sed infinita ista multitudo linearum finitarum est pars infiniti terminati: ergo est sine dubio terminata, & sic habet vltimam lineam. Deinde in hac suppositione lineæ finitæ sunt omnino extra infinitas, separatæ ab illis realiter, & omnes positæ ante illas: ergo spatium quod occupant lineæ finitæ, terminatum est: ergo inter illas lineas finitas datur aliqua vltima. Probatur vltima consequentia. Implicat vt spatium quod occupant lineæ finitæ habeat vltimam partem, quin detur vltima lineæ finitæ: sed si spatium quod occupant lineæ finitæ terminatum est, habet vltimam partem: ergo si spatium illarum linearum est terminatum, datur inter illas vltima lineæ. Quod autem spatium illud sit terminatum, probatur, quia illud spatium est terminatum, quod est pars infiniti terminati: spatium istud est pars infiniti terminati: ergo est terminatum.

Secunda probatio sit. Deus in nullo genere facere potest simul totum quod potest facere: sed faceret in aliquo genere totum quod potest facere, si produceret infinitum categorematicum: ergo illud non potest fieri à Deo. Maior probabitur scilicet. 2. minor autem probatur. Si Deus faceret lineam interminatam Orientem versus, illa occuperet spatium omne possibile: ergo Deus faceret lineam maximam, quam potest facere, saltem in extensione; licet enim fatear quod per penetrationem addere posset aliquid huic lineæ, tamen certum est, quod non posset extensionem facere maiorem; si autem facere potest extensionem maximam quam potest facere, non potest afferri ratio cur non possit creare creaturam omnium perfectissimam. Imò & si potest facere totum in extensione quod potest facere, posset etiam facere multitudinem maximam, quam potest facere, sicque faceret omne possibile.

Dices his argumentis probari, quod implicet infinitum in extensione; non probari, quod implicet infinita multitudo. Verum si Deus potest facere infinitam multitudinem Angelorum, quare non posset ponere vnum extra alium, & sic facere infinitum extensum? Imò in aliqua multitudine infinita continentur omnes species numerorum possibile: ergo in illis facit Deus actu totum quod potest facere. Neque opponi potest, quod in quolibet continuo dantur omnes numeri possibile actu existentes; hoc enim supra negatum est, cum ostendi numeros illos esse plures, & plures in infinitum, non autem esse actu infinitos.

E Tertia probatio est, quia implicat fieri à Deo virtutem aliquam motiuam, quam Deus nullo modo superet in velocitate motuum, id est, quæ possit producere motus adeò veloces, vt Deus non possit producere velociores: sed si fieret à Deo virtus motiuæ infinita, Deus non posset producere motum vllum ita velocem, quem ista virtus non posset producere: ergo implicat virtus motiuæ infinita. Probatur minor. Virtus motrix infinita non est illa, quæ potest motum producere in instanti; hoc enim implicat, vt probabo; neque illa quæ potest producere motum infinitè velocem, quod est etiam impossibile; sed illa quæ dato quolibet motu producere potest velociorem; Deus autem non aliud potest: ergo virtus motiuæ infinita non posset superari à Deo in velocitate motus.

§. III.

Rationes in oppositum.

prima ob-
iectio.

Obiicitur primò. Si contradictionem implicaret infinitum, esset necesse ut ratio infiniti destrueret vel rationem entis, vel rationem creati, vel rationem talis entis creati: neutrum destruit: ergo non implicat contradictionem. Probatur minor. Ratio infiniti non destruit rationem entis, alioqui Deus non esset ens. Non rationem entis creati, quia ratio creati dicit tantum esse dependens: sed infinitum in certo genere non negat dependentiam; dicit enim tantum habere partes aequales vni certae, quarum nulla sit vltima: ergo non destruit rationem creati. Non denique destruit rationem talis entis creati, v. g. multitudinis, quia sola vnitas destruit multitudinem: infinitum in multitudine non dicit vnitatem: ergo non destruit multitudinem. Neque destruit rationem extensionis quantitativae, quia sola penetratio partium in eodem loco destruit extensionem impenetrabilem: sed infinitas non dicit extensionem partium: ergo infinitas non destruit extensionem.

Respondeo concedendo, quod ratio infiniti non destruit formaliter, & directè rationem entis creati, sed destruit tamen illam consequenter, & indirectè. Tunc aliquid destruit aliud formaliter & directè, quando conceptus eius explicitus & formalis negat aliud, quo modo independentia destruit directè rationem entis creati, vnitas destruit directè multitudinem, penetratio extensionem localem. Tunc aliquid destruit aliud indirectè ac consequenter, quando ex illorum coniunctione sequitur aliqua contradictio, quam non includebat directus vtriusque conceptus: infinitum hoc posteriore modo destruit rationem entis creati, quia licet directè conceptus eorum non pugnent, sequuntur tamen ex eorum coniunctione implicantes, quas attuli; quod nimirum ens creatum sit terminatum & interminatum; finitum & infinitum. Itaque ad probationem distinguitur minor. Ratio infiniti in certo genere non destruit dependentiam directè ac formaliter, concedo; consequenter & indirectè, nego.

secunda ob-
iectio.

Obiicitur secundò. Illi multitudini non repugnat infinitas, cui non repugnat nullam habere vltimam vnitatem: sed nulli multitudini repugnat nullam habere vltimam vnitatem: ergo nulli multitudini repugnat infinitas. Maior perspicua est, quia illa multitudo non erit finita, quae non habebit vltimam vltimam vnitatem: ergo si non repugnet illi nullam habere vltimam vnitatem, non illi repugnabit infinitas. Minor ergo probatur. Nulla vnitas alicuius multitudinis ita exigit esse vltima, ut illi repugnet habere post se alteram vnitatem: ergo non repugnat multitudini non habere vltimam vltimam vnitatem. Consequentia patet; si enim quaelibet vnitas multitudinis habeat post se aliam vnitatem, multitudo nullam habebit vltimam vnitatem. Probo autem antecedens. Vnitas quae sequitur, non destruit aliam vnitatem priorem, v. g. Angelus qui fit post alium, non destruit priorem Angelum: ergo nulla vnitas ita exigit esse vltima, ut ei repugnet habere aliam vnitatem sequentem.

Idem probatur de infinito extenso; nam illi multitudini non repugnat infinitas, cui non repugnat nullum palmum habere vltimum: sed nulli multitudini repugnat nullum habere palmum vltimum, quia illi multitudini non repugnat nullum habere palmum vltimum, cuius nullus est palmus,

A cui repugnet palmum habere posteriorem: sed nulli palmo magnitudinis repugnat nullum habere palmum posteriorem: ergo nulli magnitudini repugnat nullum habere vltimum palmum.

Resp. aliquid posse repugnare toti alicui collectioni, ut collectio est; quod tamen non repugnat partibus distributivè sumptis ut sic: v. g. nulli parti ut sic distributivè sumpta repugnat esse ens simplex; toti autem collectioni partium repugnat; nulli parti repugnat habere aliquid extra se, toti autem collectioni partium repugnat. Eodem modo repugnat quidem multitudini alicui collectivè sumpta non habere vllam vltimam partem propter rationes allatas; quamvis non repugnet vlli parti ut distributivè sumpta in illa multitudine habere post se aliam vnitatem. Idem dico de extensione; nulli enim palmo ut sumpto distributivè repugnat habere alium post se, sed repugnat toti extensioni ut quilibet palmus habeat post se alium.

Obiicitur tertio. Angeli possibiles sunt infiniti: vnus non impedit existentiam alterius: ergo infiniti Angeli possunt existere simul.

Resp. Angelos possibiles esse infinitos tantum syncategorematicè; vnum etiam distributivè sumptum non impedit alterius existentiam: sed nego hinc sequi, quod propterea possint simul existere infiniti Angeli, quia licet infinitas non repugnet vlli Angelo ut sumpto distributivè, repugnat tamen toti collectioni Angelorum, ut quilibet Angelus habeat post se alium existentem.

Obiicitur quarto. Tota multitudo entium possibilem, proptèr est obiectivè in mente Dei, est actu, & est infinita: sed nullum argumentum fieri potest contra infinitum actu existens, quod fieri non possit contra infinitum illud existens in mente Dei; ergo non implicat infinitum actu existens.

Resp. satis probatum esse, quod multitudo possibilem existens obiectivè in mente Dei est infinita solum syncategorematicè, quia Deus eo modo res cognoscit, quo sunt in se ipsis; tota verò actualitas, quae hic assertur, se tenet ex parte divina cognitionis, non ex parte ipsarum rerum, quae non sunt actu: nego autem eadem argumenta fieri contra infinitum istud possibilem actu cognitorum, quae fierent contra infinitum actu existens, ut satis declaravi.

§. IV.

Au, & quomodo possit Deus producere omne possibile, & creaturam omnium nobilissimam, aut ignobilissimam.

Dico secundò esse prorsus impossibile, ut Deus simul producat collectionem omnium rerum possibilem, & creaturam omnium perfectissimam, vel imperfectissimam. Ita cum S. Thoma communis censent Theologi contra Durandum, Gabrielem, Gregorium, Vasquem.

Probant aliqui primò, quia potentia Dei exhaustiretur, si Deus crearet omne quod est creabile; nihil enim postea restaret creandum: sed hæc ratio difficilis est, quia nihil est periculi dicere quod Dei potentia exhaustiretur ex defectu se tenente ex parte obiecti, non autem ex defectu se tenente ex parte potentiae divinae, quemadmodum si nihil esset possibile, Deus tamen esset infinite potens, quia totus defectus oriretur ex parte ipsius obiecti, quod esset impossibile, non autem ex parte Dei. Sicut etiam nemo dicit, exhaustiri Dei sapientiam, etiam si cognoscat omne cognoscibile, quia non restat ei aliquid

Tertia ob-
iectio.

Quarta ob-
iectio.

Conclusio
negans.

Probatio
inutilis.

aliquid cognoscendum: sic exhausta non esset potentia post creatum omne creabile, licet amplius non posset aliquid creare.

Prima probatio effi-
cax.

Melius ergo probatur secundò, quia si Deus (ut supra posui) posset facere quantum potest facere, daretur aliquod quantum potest facere: sed nullum datur quantum potest facere, quia Dei potentia est potentia faciendi semper plura & plura. Ergo Deus non potest facere totum, quod potest facere.

Neque dicas: Deus cognoscit totum quod potest facere, & illud ponit totum actu secundum esse obiectum: ergo datur aliquod totum, quod Deus potest facere.

Respondeo enim, Deum cognoscere totum quod potest facere eo modo, quo est totum, videlicet includens semper plura, & plura. Unde distinguo consequentiam: ergo datur aliquod totum determinatum, quod Deus potest facere, nego; datur aliquod totum indeterminatum includens semper plura & plura, concedo.

Altera probatio.

Tertio. Infinitum syncategorematicum non potest reduci ad actum completum, quia est infinitum: omne creabile est infinitum syncategorematicum: ergo implicat ut illud totum reducat ad actum.

Ultima probatio.

Quarto. Quaecunque collectio entium determinata sumatur, adhuc illa tota infinite à Deo distat: ergo adhuc infinite ultra illam Deus est participabilis: ergo adhuc infinite creaturæ sunt possibiles. Eademque ratio probat, non posse fieri creaturam omnium perfectissimam, quia quaecunque creatura producat, adhuc illa distat à Deo infinite: ergo adhuc Deus est ulterius, & perfectius participabilis.

Solutum autem nuper est illud quod adhuc opponi potest, collectionem omnem possibilem adhuc infinite à Deo distare; & tamen præter eam nihil esse possibile: ergo quamvis aliqua creatura infinite à Deo distaret, posset tamen esse omnium perfectissima. Nam allata ibi est disparitas, cui addi præterea potest, collectionem totam possibilem, ut nunc est, infinite quidem à Deo distare; sed quia illa non est aliquid determinatum, quod poni possit totum simul, sed dicit semper plura & plura, præterea ultra illam Deus non est participabilis. At verò creatura quæ diceretur perfectissima, & collectio entium, quæ tota simul existeret, esset aliquid determinatum, quod cum infinite à Deo distaret, posset adhuc Deus participari. Distinguitur ergo maior; ideo data quacunque creatura potest Deus facere aliquid perfectius, quia illa infinite à Deo distat, & est aliquid determinatum, concedo; & est aliquid indeterminatum, nego.

Prima obiectio.

Obiicitur primò. Sumo totam collectionem creaturarum possibilem, & sic dico: Non omnes creaturæ, quæ sunt in hac collectione, exceduntur à creaturis: ergo aliqua est, quæ non exceditur: ergo datur aliqua creatura omnium perfectissima. Probo antecedens. Si omnes creaturæ excederentur à creaturis, extra omnes creaturas darentur aliquæ creaturæ.

Resp. distinguendo antecedens, ut in simili negotio sæpe feci. Non omnes creaturæ, quæ sunt in hac collectione, exceduntur collectione sumptæ ab aliis creaturis, concedo; non exceduntur distributive sumptæ, nego. Quamvis enim extra totam collectionem nulla sit excedens alias omnes, nulla tamen est creatura ultra quam non sit alia, & alia in infinitum.

Secunda obiectio.

Obiicitur secundò. Si in collectione creaturarum nulla sit distributive, quæ non excedatur, sequitur plures esse creaturas posibles excessas quàm excedentes, & non esse plures; quæ sunt contradi-

ctoria. Probatur primò esse plures excessas, quàm excedentes. Homo in hac collectione omnium est infimus, ut suppono; idem est excessus, & non est excedens: unde argumentor. In hac collectione omnes creaturæ excedentes, sunt etiam excessæ; & non omnes excessæ, sunt excedentes: ergo plures sunt excessæ, quàm excedentes. Iam verò quod non sint plures excessæ quàm excedentes, probatur, quia quælibet pars quæ exceditur, debet habere unam à qua excedatur immediate: ergo ut omnes excedantur, tot debent esse quæ excedunt, quot excessæ, non plures.

Resp. in eo argumento, siue fiat de infinito categorematico, siue de syncategorematico, esse fallaciam manifestam in eo, quod ponat duas collectiones inæquales, quarum unius partes omnes bis numerentur, alterius autem una pars semel tantum numeretur; ideoque videantur esse pares, cum excedens una sit altera maior, illa scilicet, cuius aliqua pars non numeratur bis: v. g. in hoc argumento de partibus excessis & excedentibus, omnes partes excedentes bis numerantur, cum numerentur, quatenus sunt excedentes, & quatenus sunt excessæ: pars autem prima, quæ est excessæ, & non excedens, non numeratur nisi semel, quia non numeratur nisi ut excessæ.

Responderi ergo debet, quod in hac collectione creaturarum ab homine v. g. sursum versus plures sunt creaturæ excessæ, quàm excedentes; quia homo exceditur, & non excedit. Ad probationem autem concedo illud antecedens; quælibet creatura excessæ debet habere unam à qua excedatur; sed nego consequentiam: ergo tot sunt excedentes, quot excessæ; hoc enim non sequitur, quia omnes excedentes bis numeras, non autem omnes excessas: unde quamvis unicuique excessæ una respondeat excedens, non tamen sequitur esse tot excedentes, quot sunt excessæ.

Obiicitur tertio. In ea collectione omnium creaturarum est summa propinquitas in perfectione cum Deo, quæ potest esse in creaturis: sed illa propinquitas non reperitur in omnibus creaturis; nam in bruto v. g. non reperitur, neque reperitur in pluribus; quæ sunt inter se inæquales: ergo reperitur in una, vel in pluribus, quæ sunt æquales inter se: ergo facere Deus potest creaturam, quæ nulla perfectior sit possibilis.

Resp. concedendo maiorem, distinguendo autem hanc minorem: sed illa propinquitas non reperitur in omnibus creaturis distributive sumptis, concedo; collectivè sumptis, nego; nam licet homo v. g. non habeat summam propinquitatem cum Deo, si sumatur solitarie; homo tamen sumptus cum alia tota collectione, habet summam illam propinquitatem.

DISPUTATIO IV.

De loco, & vacuo.

Aristoteles 2. *Physicorum*, vsque ad textum 84.

TERA proprietas corporis naturalis sequens immediate magnitudinem quantitativam, est occupare locum, de quo disputare incipimus cum Philosopho initio quarti libri, ubi statim probat considerationem esse maxime propriam naturalis Philosophi, an sit locus, qualis sit, quas proprietates habeat, & quid sit.

QVÆSTIO